

Satranç

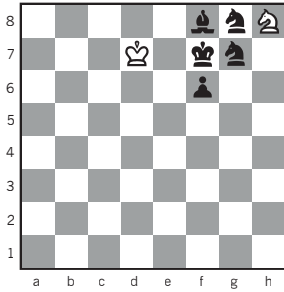
Kıvanç Çefle [btsatranc@tubitak.gov.tr

Olağanüstü Konumlar

Bu yazımızda herhalde ancak etütlerde görülebilecek bazı olağanüstü konumları ele alacağız.

Diyagram 1

Diyagram 1'deki, insanı hayrete düşüren mat pozisyonuna bakalım. Siyah taşlar kendi şahlarının etrafını kuşatmaya nasıl zorlanmış olabilir? "Böyle bir pozisyon olsa olsa her iki tarafın işbirliği yaptığı bir yardımcı mat probleminde ortaya çıkabilir." diye düşünebilirsiniz. Ama hayır. Bu, günümüzün önemli kurgularından Yuri Bazlov'un ödül kazanmış bir etüdünün final sahnesi.

Şimdi en başa gidelim ve bakalım bu gerçeküstü mat pozisyonu nasıl ortaya çıkmış? (Diyagram 2)

1. Fh4+

1. Vxc8? Va4+ 2. Şd5 Vd1+ 3. Şe4 Ve2+ 4. Şd4 Vd2+ 5. Şc4 Vc2+ 6. Şd4 Vd2+ ve hamle tekrarı ile beraberlik ya da 6. Şb5 Vxc8 7. h8=V Vc5+ 8. Şa6 Va3+ 9. Şb6 Vb4+ 10. Şa6 Ac7+ 11. Şa7 Fc5 mat. Diğer yandan, biraz sonra ana varyantta göreceğimiz Kf7+ hamlesini şimdi oynamak için vakit erken: 1. Kf7+? Şxf7 2. Vf5+ Af6 3. h8=A+ (3. h8=V Vb6 mat) 3...Şf8 4. Vxc8+ Ae8 5. Ag6+ Şf7 6. Vf5+ Vf6 ve beraberlik

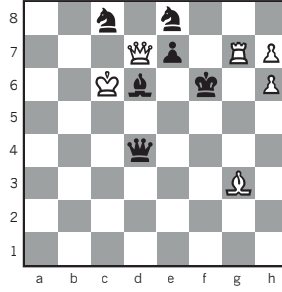
1...Vxh4

2. Kf7+ Şxf7

3. Vf5+ Vf6

3...Af6 4. h8=A+ Şf8 5. Vxc8+ Ae8 6. Ag6+ ve beyaz kazanır. Beyazın ilk hamledeki fil fedasının hikmeti de burada ortaya çıkıyor: Amaç siyah veziri h4'e çekmek ve 6. Ag6+ çatal hamlesini hazırlamak.

Diyagram 2

Yuri Bazlov, 2008

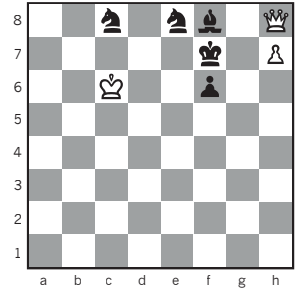
Beyaz oynar ve kazanır.

4. Vxf6+ exf6

5. h8=V Ff8!

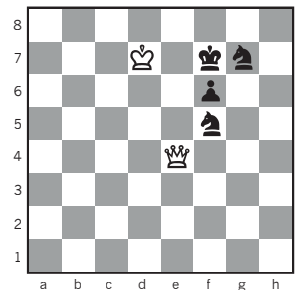
6. h7 (Diyagram 3)

Diyagram 3

Aslında siyah 5...Ff8! hamlesiyle fark edilmesi zor bir tuzak kurmuştu. Beyaz 6. h7 yerine 6. Vh7+? hamlesini yapsaydı rahatça kazanabilirdi gibi görünüyordu: 6...Şe6 7. Vd7+ Şe5 8. Vxe8+ ve kazanır. Oysa 6. Vh7+? Fg7! 7. hxg7 Ae7+! 8. Şd7 Axd7 9. Ve4 Aef5! hamlelerinden sonra beyazın zafer beklentisi suya düşer. Bu ilginç pozisyonda (diyagram 3a) siyah şahın etrafındaki koruyucu çember kırılmaz ve bu bir teorik beraberliktir. Her ne kadar bilgisayarınıza kurduğunuz satranç programı beyazın kazanacağını gösterse bile!

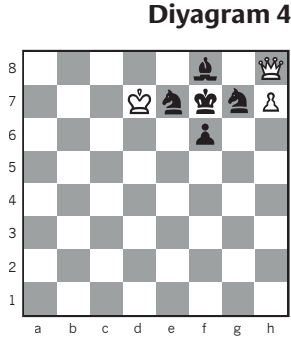
Diyagram 3a (Analiz)

Diyagram 3'ten devam edelim:

6...Ae7+

7. Şd7! Ag7 (Diyagram 4).

Siyah yeni doğmuş veziri karantinaya alarak zararsız hale getirdiğini sanıyor. Şimdi örneğin beyaz 8. Şc7 oynarsa siyah beraberliği kurtarır: 8... Ae6+ 9. Şb7 Fg7 10. Va8 Af8 ve beraberlik. Ama beyaz bombayı patlatıyor:

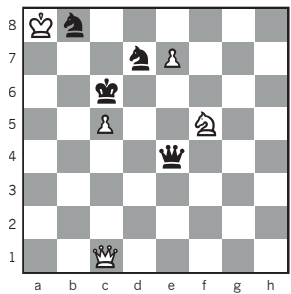
8. Vg8+!! Axc8

9. h8=A mat

Diyagram 1 karşınızda!

Sırada Bazlov'un bu kez Anatoli Skripnik isimli bir diğer etütçü ile birlikte kurduğu, yine şaşırtıcı finali olan bir beraberlik etüdü var. (Diyagram 5)

Diyagram 5

Yuri Bazlov, Anatoli Skripnik, 1994
Beyaz oynar, berabere kalır.

Vezir çıkmak üzere olan d7 piyonuna rağmen tablo beyazlar için çok karanlık. Siyah 1...Va4 mat ile tehdit ediyor.

Bu tehdidi önlemek için beyaz 1. Va1 oynarsa bu kez 1...Şc7+2.c6Vxc6+3.Şa7Vb7 mat var ya da 1. Vh6+ Şc7+2.c6 Va4 mat.

1.Ad4+! Şc7+!

1...Vxd4 2. Vh6+ Şxc5 3. e8=V

2. c6 Ab6+

3. Şa7 Vxd4

4. e8=A+! Şc8

5. Vc3!!

Beyaz, siyahın at - vezir bataryasını bozmaya uğraşiyor. Ama koskoca veziri de elden çıkartıyor. Amacı ne? (5. Ad6+?Vxd66.Şxb6Vb4+7.Şa7Va5mat)

5...Vxc3

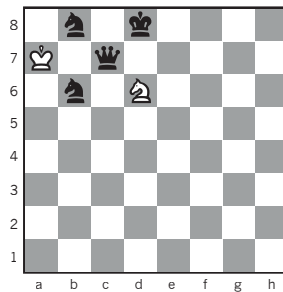
6. Ad6+ Şd8

7. c7+!! Vxc7+

7... Şxc7 8. Ab5+ ve beraberlik (çatal). Ancak 7...Vxc7+ hamlesi ile kara vezir beyazın son umudu olan piyonu yutuyor, hem de şah çekerek! Geriye yapılacak ne kaldı? Uçurumun kenarındaki beyaz şahı kurtaracak kahraman nerede? (Diyagram 6)

Diyagram 6

İşte burada:

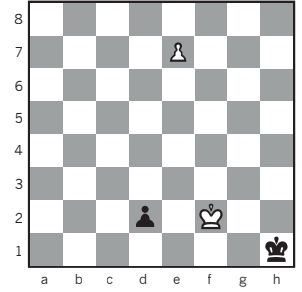

8. Ab7+!! Şd7

Ve pat. Satrançta çareler tükenmez!

Bu gerilimli etütlerden sonra sizlere son olarak kolay bir problem sunuyoruz. Çözümü yazının sonunda.

Diyagram 7

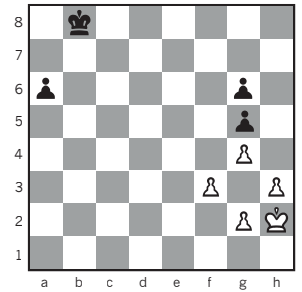

A. Werle, 1945

Dört hamlede mat

Ayın soruları

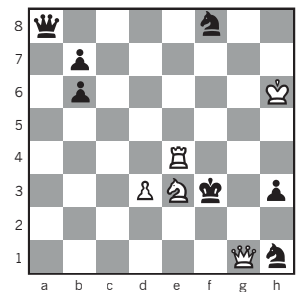
Diyagram 8

Berger, 1890

Beyaz oynar, berabere kalır.

Diyagram 9

Comins Mansfield

British Chess Problem Society, 1958

1. Ödül

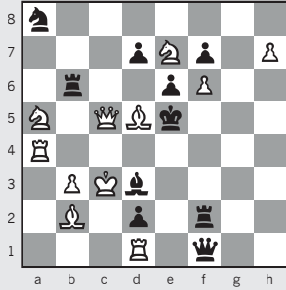
İki hamlede mat

Geçen Sayıda Sorulan Ayın Sorularının Çözümleri:

Geçen sayıda 41. Dünya Satranç Çözme Şampiyonası'nda sorulmuş üç hamlelik problemlerin çözümünü size bırakmıştık. Problemler ve çözümleri aşağıda.

Diyagram 10

Uri Avner, 1992-1993

Üç hamlede mat

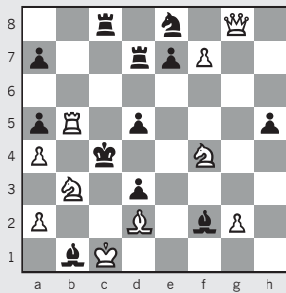
1. Kg4!

(tehdit: 2. Ac4+ Fxc4 3. Şc2 mat; 2... Şxf6 3. h8=V mat)

- a) 1... Vh3 2. Ff3+ Şxf6 3. Şxd3 mat
- b) 1... Kh2 2. Fg2+ Şxf6 3. Şxd2 mat
- c) 1... Kb8 2. Fb7+ Şxf6 3. Şb4 mat
- d) 1... Kf4 2. Şxd2+ Kd4 3. Fxd4 mat
- e) 1... exd5 2. Vxd5+ Şxf6 3. Vg5 mat
- f) 1... Fxh7 2. Fe4+ Şxf6 3. Fc2 mat

Diyagram 11

Aleksey Kopnin, 1947

Üç hamlede mat

1. Vg3!

(tehdit: 2. Vxf2 ve 3. Vd4 mat)

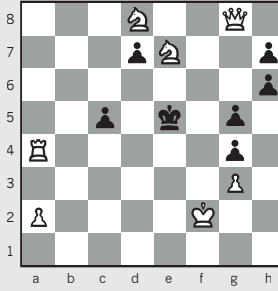
- a) 1... Fe1 2. Ae2 Fxd2+ 3. Axd2 mat
- b) 1... Fg1 2. Ag6 Fd4 3. Axa5 mat
- c) 1... Fxg3 2. Ae6 Fc7 3. Kc5 mat
- d) 1... Fc5 2. Axa5+ Şd4 3. Ve3 mat
- e) 1... Fb6 2. Ag6 Fd4 3. Axa5 mat
- f) 1... Fe3 Vxe3 ve 3. Vd4 ya da 3. Axa5 mat

Allan Theodor Welle

Diyagram 12

Jan Hlineny, 1891

Üç hamlede mat

Bu sayıda sorulan problemin (diyagram 7) çözümü (A. Werle, 1945):

- 1. e8=K! d1=A+
- 2. Şg3 Ae3
- 3. Kxe3 Şg1
- 4. Ke1 mat.

Beyaz, birinci hamlede kale yerine vezir çıksaydı oyun pat olurdu:

- 1. e8=V? d1=A+
- 2. Şg3 Ae3
- 3. Vxe3 ve pat .

İki tarafın da alt terfi hakkını kullandığı, hoş bir minimalist problem.